

Q. D. B. V.

DISSERTATIO GRADUALIS,
IMMORTALITATEM ANIMÆ

CONTRA
IRRELIGIONARIOS
APODICTICE

DEMONSTRATAM SISTENS:

QUAM

Nutu Amplissime Facult. Philos. ad Auram

Sub PRÆSIDIO

VIRI MAXIME REVERENDI atque CELEBERRIMI

D:NI **CAROLI**
MESTERTON,

S. S. Theol. DOCT. Scient. Log. & Methaphys.
PROFESS. Reg. & ORD.

Publico examini modeste subijcit,

HENRICUS CALONIUS,

V. D. M.

WIBURGENSIS,

Die VII. Maji, Anni MDCCLX.

L. H. A. M. S.

ABOÆ, Impressit DIRECT. & TYPOGR. Reg. Magn. Duc.
Finland. JACOB MERCKELL.

A. 191. Ω.

§. I.

Um summus ille rerum ar-
biter, omnes Spiritus, ad sui
cognitionem & amorem, inde-
que ad unionem & participatio-
nem, felicitatis suæ, nunquam
non interrumpendæ condiderat,
immortales eos quoque esse vo-
luit. Non enim contemnenda felicitatis pars est,
scire nec bona sibi unquam defutura, nec se illis
bonis. Eadem quoque humanæ mentis indoles at-
que natura est, quæ non ut brutorum animæ, suo
cum corpore perit; sed in omne ævum est & ma-
net immortalis. Hæc illa est veritas, quam argu-
mentis e penu rationis depromtis, in præsentis dis-
sertatione demonstraturi sumus: nihil curantes,
quidquid moliantur, qui certitudinem ejus in du-
bium vocare sustinent. Sed cur quæso alia omnia,
quæ

quæ paucissimis iisque levissimis sulta conjecturis, de anima traduntur, pro indubitatis recipiuntur: hoc unum tanto rationum agmine stipatum munitumque in dubium vocatur, vel dictu horrendum, in totum negatur? Nonne rationales homines, qui factis suis, desiderium immortalitatis, cordibus suis inditum demonstrant: hæc molientes, apertum quasi bellum, animarum suarum immortalitati, indixisse videntur? Dolemus hoc factum, ex hominum partim *ignorantia*, qui sensibus suis externis, omnia metientes, in animum induxerunt, nihil fide dignum judicare, nisi quod in illos caderet: partim *malitia & pravitate*, deliciis namque & voluptatibus carnis immerși, persuadere sibi conati sunt, animam cum corpore concidere, eamque persuasionem, argumentis undiquaque corralis, ad liquidum perducere; quo sic exulante metu pœnarum, post mortem infligendarum, effrenam ipsis vitam, non obmurmurante conscientia, ducere liceret. Claret itaque hinc, præcipuum religionis & cultus Divini fundamentum, eos subrutum ire, qui animam mortalem adserunt. Hac enim adserta, tolluntur præmia & pœnæ, quibus genus humanum vel maxime, ad hanc vitam perfectionibus Divinis convenienter transigendam, induci solent. Fieri equidem potest, ut ille, qui animam, corpori superstitem manere negat, DEum intuitu bonorum temporalium colat; sed hujusmodi cultu, religionem ad minimam partem absolvi, res ipsa loquitur. Veritas itaque hæc, cum in u-

niverſa vita & pietate, imo in hominum beatitudine aut extrema miſeria, maximi ſit momenti; ea ab omnibus adverſariorum exceptionibus, vindicanda erit. Ad hoc itaque nos accingentes, hiſtoriam ejus in anteceſſum, paucis attingamus.

§. II.

Quæſtio de immortalitate animæ, cum inter omnis ævi Philoſophos ſit vexatiſſima; mirandum ſane eſt, quod nulla hætenus nota ſit controverſia, circa quam in tam diverſa abeant, & ex qua, ſe minori cum laude, extricare potuerint; quam ab hac, quæ animæ naturam reſpicit. Sed adſcribendum hoc erit, partim *difficultati ipſius rei*, quæ ſupra ſenſus poſita eſt: partim *ipſis Philoſophis*, qui magis in explicanda unione, animam & corpus intercedente, quam ipſa ejus natura indaganda defudavere. Illi namque vim, qua corpus ad ſe ipſum movendum gaudet, non probe diſtingventes ab illa, qua quidam corporei motus, a voluntate entis intelligentis dependent: exiſtimarunt animam eſſe corpus vel ad minimum harmoniam aut motum corporis. Alii iterum, ad operationes mentis nobiliores, animum convertentes, immaterialem eum quidem eſſe contendunt; aſt dum harum excellentiam atque præſtantiam, nimis demirantur, eum ex eſſentia Divina promaſſe ſomniant; dum autem omnes functiones, quas in nobis obſervare licet, eidem tribuant, eum ex parte ſpiritualem, & ex parte materialem ſtatuunt,

statuunt, quod quam insipidum sit, nemo non intelligit. Sed non permittit instituti ratio, omnes Philosophorum, circa animarum naturam, sententias exponere, fecit namque id, *Budd. in Thes. de Atheis. & Superst. Cap. III: §. XI.* Nostrum itaque erit, historiam dogmatis de immortalitate animarum, paucis attingere. Ad rem itaque quod attinet, Sacratioribus edocti literis, veram & genuinam, de immortalitate animarum doctrinam, initia sua Genti Ebrææ debere, intrepide defendimus; licet Herodotus in *libr. Hist. XI: Cap. CXXVIII.* Ægyptiis, & Pausanias in meceniacis pag. 277. Chaldæorum & Indorum Genti, gloriam hujus inventionis vindicet dicendo: *Εγὼ δὲ Χαλδαίος, καὶ Ἰνδῶν μάλιστα, πρώτος οἶδα εἰποιῆας, ὡς ἀθανάτος ἐστὶν ἀνθρώπων ψυχὴ.* Sanum hoc dogma, progressu temporum, in Gente Ebræa, depravatum atque corruptum fuit, a Sadducæis, existentiam Spirituum, animæque immortalitatem negantibus, vid. *Act. XXIII: 8.* atque *Math. XXII: 30.* & Pharisæis, doctrinam gentilium de *μετεψυχώσει*, per totum fere orientem receptam, suo calculo adprobantibus, Flavio Josepho in *Libr. de Bel. Jud. II: Cap. XXII: §. 155,* ejus rei testimonium perhibente. Sed non Gens solum Ebræa, verum etiam reliqui Orientales, a Græcis barbari dicti, ipsi Græci & Romani ut & prisci Germani, Celtæ & Galli, ut ceteras sicco prætereamus pede, huic dogmati adsensum, licet erroneum nec satis firmum, præbuerunt; quemadmodum, decantata eorum fortitudo belli-

ca, quæ mirum quantum spe alterius vitæ exita-
 batur, illud extra omne ponit dubium. Sed his
 jam omiffis difpiciamus, quid inprimis Philofo-
 phi, hac in re præftiterint, quidve apud eos defi-
 deretur. *Socrates* insignis ille Græciæ Philofophus,
 multa quidem de indestructibilitate, primo illo im-
 mortalitatis animæ requisito, egregie fatis cum a-
 micis fuis, morti vicinus differuit, infimulque fi-
 gnificavit, fpem quandam fibi adfulgere, de fe-
 cundo, perfeveratione nempe in ftatu idearum di-
 ftinctarum; aft de tertio, feu fubfiftentia personali-
 tatis, nihil omnino noverat. Et fi quidem quod
 res eft, nobis dicendum erit, adfirmare non dubi-
 tamus; perfvafionem etiam ipfius, de duobus
 prioribus momentis, mancam fatis, infirmam ac
 vacillantem fuiſſe. Hæſitatio ejus de hiſce rebus,
 in hora mortis declarata, noſtri adfert, luculenter
 oftendit veritatem. Sed nec *Platonis* de ſcitis hiſce
 Socraticis, in *Phædone* expoſitis, magis firmata
 erat cognitio; quin potius ex *Axioco* ipſius
 patet, eum in hiſ rebus majori laboraſſe obſcu-
 ritate. *Ariſtoteles*, qui ſine dubio, & Socratis
 & *Platonis* perluftravit & ulterius ruminavit cogi-
 tata, ea adeo infufficientia ad id, quod petitur de-
 monſtrandum deprehendit; ut nobis difficile o-
 mnino ſit judicatu, an animæ immortalitatem ne-
 gaverit, an vero pro ea pugnaverit, inprimis cum
 magni nominis viri, hac in quæſtione, in diver-
 ſa abeant. Ex Scholaſticiſ *Scotus* ille, qui nomen
Doctõris ſubtilis meruit, argumenta tam patrum
 quam

quam Philosophorum, pro demonstranda indestructibilitate animæ, qua totam immortalitatis notionem absolvi, perperam existimarunt, sub incudem revocavit; eorumque vim, ad convincendum, adeo infirmam reperit, ut adserere non dubitaret, nos sola fide Divina, ea de re convinci, inque eo, Poncium & Bojvinium imo plerosque Scholasticæ Philosophiæ cultores, sibi consentientes habuit. *Cartesius* iterum nihil ex professo hac de re tradidit; proposuerat quippe nihil literis mandare aliud, quam quod accuratis demonstrationibus corroborare valeret. Et quamvis in Synopsi meditationum suarum, principia adstruendæ indestructibilitatis posuisse videatur; illud tamen ipsi in mente haud fuisse, evincit *Epist. IX: vol. I. p. m. 25.* ad Elisabetham principem palatinam, ubi se non procul a Scoti sententia abesse testatur. Nec denique majora a *Gassendo* polliceri audemus, utpote qui tantum collectorem argumentorum communium agit, quorum imbecillum, ad animos legentium convincendos vim, in integro suo cursu Philosophico, abunde monstratam dedit Poncius. Primus, qui aliquid egregii hac in re præstitit, acutissimus est *Leibnitius*. Ille namque ne animas brutorum, immortales esse concedere teneretur, in *Theodicæa* & ejus part. I: §. 89. immortalitatem animæ, a nuda indestructibilitate distinctam reddidit; requirendo insuper ad completam ejus demonstrationem, tam perseverantiam in statu idearum distinctarum, quam subsistentiam personalitatis,

tis, at nullas harum addidit rationes. Successit tandem ei illustris *Wolffius*, qui in vindicanda ab exceptionibus, animæ immortalitate, viam ab incomparabili *Leibnitio* monstratam ingressus est, eamque immotis rationibus suffultam comprobavit. Plurimi etiam ex recentioribus, ejus vestigia prefferunt; sed non vacat, ulterius aliquid de iis addere. Si itaque uti ex dictis patet, demonstratio immortalitatis animæ, viros acutissimi ingenii adeo torserit, ut quo se verterent, nescirent; quid mirandum irreligionarios, utpote *Vanninum* & *de la Metrie*, ut reliquis recensendis superfedeamus, eam in totum negare. Ardua sane & difficilis demonstratu est res, sed insimul columna religionis salutanda; non itaque ingratham nos facturos confidimus operam, si quæ apud Philosophos dispersa sunt, collecta uno quasi obtutu, comprehendenda ob oculos ponamus.

§. III.

Quemadmodum DEUS, totum hoc universum, gloriæ suæ manifestandæ illustrandæque gratia produxit; ita etiam omnes res creatas, sic disposuit & ordinavit, ut ex illis, summa ejus perfectio & attributorum præstantia intelligeretur. Intelligere autem, cum sit creaturarum rationalium; oportuit entia ejusmodi produci, quæ gauderent facultate, sapientissimum & omnipotentem conditorem, ex operibus cognoscendi. Horum in numerum jure etiam refertur homo; qui licet corpore

corpore constet mortali, habet tamen eidem substantiam cogitantem, arctissime unitam, ut sua quemvis docet experientia. Hujus itaque jam demonstraturi immortalitatem; notionem ejus genuinam in antecessum ut evolvamus, res ipsa postulat. *Immortalitate* nihil præter perpetuam vitæ continuationem indigitamus; *vita* autem in perpetua & continua entis actuositate consistit. Hinc itaque prono ut dici solet, fluit alveo, id quod jam in §. præcedenti innuimus, ad perennitatem scilicet animæ requiri, ut post mortem corporis, in omne ævum superstes maneat, non ex dispensatione quadam externa, sed propria sua natura. Gaudeat porro perceptionibus rerum, & desideriiis ita comparatis, ut ipse earum sit conscia, ut distinctæ sint, unaque alteram ordine excipiat, quo sic usus intellectus & voluntatis non turbatus, in omnibus ejus functionibus appareat. Cohæreant denique repræsentationes hæ, ut & appetitus inter se, respondeantque ideis & desideriiis animæ in hac vita; adeo ut illa gaudeat facultate, eas reproduciendi & reproductas recognoscendi. Hinc necesse est, agnoscat identitatem sui, in hoc & priori statu, nec dubitet commoda vel incommoda status præsentis, esse consecraria actionum in tempore patrarum vel omissarum. Hæc jam genuina illa & completa, immortalitatis animæ est notio, quam etiam ipse, in omne ævum benedictus Salvator habuit; ut vel ex sola narratione *Luc. XVI:* de statu divitis epulonis post mortem,

cuius colligere pronum est. Discimus namque inde, animam ejus post horam corporis decretoriam, superstitem fuisse, en *indestructibilitatem* adsertam! Lazarum deinde & Abrahamum, eandem agnovisse, adeoque a se invicem & aliis rebus distinxisse, idem testatur locus; accipe igitur *perseverantiam in statu idearum distinctarum*. Ostendit tandem eandem fratrum, qui adhuc superstites erant, recordatam, adeoque status præteriti memoria instructam fuisse, vides itaque jam, *subsistentiam personalitatis*. O mirandam, Salvatoris optimi, in simplicitate profunditatem! Acutissimi Philosophorum in extricanda hac re, operam atque oleum perdiderunt; adeo ut ne genuinam quidem & adæquatam immortalitatis notionem, ante Leibnitium ipsis statuere licuerit: cum tamen in Sacro codice jam longis retro seculis, explicata comparuerit. Vides itaque novum, pro Divina S. Sacræ origine argumentum. Sed omissis his, ostendamus jam oportet, tria hæc allata immortalitatis requisita, in animam post ejus e corpore discessum quadrare; quod si demonstratum dare valemus; & somnia cum perenni somno statuque indolentiæ remota, & permanentem ejus spiritualitatem, luculenter satis adsertam existimamus.

§. IV.

NOs esse nostri rerumque aliarum extra nos positarum conscios, propria unum quemque experientia, omni argumentorum pondere fortius convin-

convincit; adeo ut vel dubitando ea de re confirmetur. Ens vero illud, quod in nobis sui aliarumque rerum extra nos positarum, conscium est, communi nomine, *Anima humana* appellari sivevit. Hujus itaque jam perennitatem demonstraturi, dispiciamus oportet, num illa substantia, num accidens sit, an substantia simplex an vero composita. *Substantia* nobis est ens, quod perdurat, variasque subinde recipere potest adfectiones; *Accidentia* vero adfectiones alicui enti ita inhærentes, ut sine ente cui insunt, concipi nequeant. Anima quando sui aliarumque rerum extra se positarum conscia est; se ipsam ab aliis rebus & res ipsas, a se invicem discernit, adeoque aliquid agit: sed actiones & passionis non sunt nisi existentium, perdurat itaque anima. Cum anima se ab aliis rebus, easque a se invicem discernit; ideas, judicia & ratiocinia, de se & aliis format; sed hæc omnia animæ ita inhærent, ut sine illa vel alio quodam ente cogitante concipi nequeant: sunt itaque hæc operationes, animæ adfectiones. Sed ens quod perdurat & varias subinde recipit adfectiones, dicitur *substantia*; est itaque anima substantia. Substantia & accidentia sunt opposita, & oppositorum opposita est ratio; nunquam itaque anima accidens erit. Si vero uti jam demonstratum dedimus, substantia est, examinandum erit, an simplex an vero composita sit.

§. V.

EX iis, quæ in præcedentibus differuimus, opido patet, animam esse ens, sui rerumque aliarum extra se positarum conscium; adeoque substantiam cogitantem; cum *cogitatio* nihil involvat, præter actum animæ, quo sibi sui rerumque aliarum extra se positarum conscia est! Erit itaque jam paucis dispiciendum, num facultas hæc competat enti composito, an vero eidem, vi suæ naturæ absolute repugnet. In omni cogitatione, adest perceptio & apperceptio; & sine his nullam dari potest cogitatio. Non quidem inficiamur, priorem cogitationis partem, nudam puta perceptionem, impressione quadam in organa sensoria excitatam; in cerebro & alio quodam composito existere posse, sed de eo jam non quæritur, unum illud hoc loco in censum venit, an perceptio cum apperceptione juncta, h. e. facultas cogitandi, locum in composito inveniat. Cogitatio omnis necessario requirit, attentionem, comparisonem & reflexionem, uti a Celeberrimo Wallerio *Psych. Rat.* §. 13. demonstratum est; hæc vero operationem quandam requirunt, adest itaque in iis actio. Sed omnis actio, quæ composito attribuenda est, aut in ipso motu consistit aut ad motum tendit; fatentibus omnibus, qui principiis physicis vel mediocriter sunt imbuti, conf. præterea *Wallerii Metaph.* §. 986. 987. Hinc si corpus cogitandi gauderet facultate, fieret id per motum. Idque vel per motum totius, vel per motum partium intestinum, vel

vel denique per motum totius & partium simul. Non per motum totius, nam cogitatio simultaneam, in eo postulare diverfitatem, quod implicat; nec per motum partium intestinum, efficeret namque is, ut compositum nullo non tempore novum & essentialiter a priori diversum esset; nec denique tertio illo modo, cogitandi actus absolvi possunt, eadem enim hoc posito recurrerent absurda, ac in duobus prioribus modis junctim sumtis, conf. *Waller. Psych. Rat. Cap. I. §. 25.* Repugnat itaque cogitandi facultas, composito vi suæ naturæ. Sed quidquid composito in genere repugnat, illud etiam simul contradicit, cuilibet sub illo comprehensæ speciei etiam minutissimæ: hinc nec minimis corporis humani partibus, utpote fluido nerveo, laudata facultas vindicari potest. Sed erunt forsan, qui cum philosopho quodam Anglico, eoque non incelebri existiment; per omnipotentiam Divinam fieri posse, ut materia cogitet, licet modus nobis sit ignotus. Sed facilis ad hoc ipsum est responsio: quem enim, qui vel primis labris principia degustavit metaphysica, fugere potest, essentias rerum esse immutabiles earumque attributa incommunicabilia: adeo ut absolute sit impossibile, etiam omnipotentia Divinæ, communicare materiæ vim, a natura ipsius plane abhorrentem; nisi absurde & impie simul, contradictoria omnipotentia Divinæ objectum statuere velimus. Cum igitur composito, laudata facultas competere nequeat, & præter simplex, aliud entis genus non amplius detur; ni-

nil remanet aliud, quam ut simplici hanc facultatem adscribamus. Facultate autem hac, animam nostram instructam esse, cum nemo nisi, qui plus quam temerario ausu, omnem experientiam, falsitatis postulare velit, negare audeat; substantiam, etiam simplicem, omnis compositionis materialis expertem, illam esse fateatur necesse est.

§. VI.

EX evicta nuper simplici animæ nostræ natura, prono fluit alveo, illam per corruptionem, quæ nihil præter dissolutionem partium involvit, interire haud posse. Ea namque simplicis est natura, ut non modo, quo composita intereunt, suam amittere queat existentiam. Habet enim naturam, omni enti composito e diametro oppositam; quare quod compositorum est proprium, eidem tribui nequit. Hinc anima nulla continet, interna destructionis in se principia; vi quorum ex propria sua natura, absque speciali aliquo DEI concursu interiret. Ex hac tamen ejus incorruptibilitate adserta, nondum inferre licet, omnem plane illi repugnare interitum. Nam cum sit ens contingens, omnem in partes dissolutionem respiciens; potest ad primum suum nihil, annihilando redigi. Sed hoc ipsum, nec per ipsam animam, nec per vires entis cujusdam finiti actuari potest; cum annihilatio æque ac creatio, omnes vires finitas longe superet soloque competat DEO, ut in Theologia Naturali, ex instituto demonstratur.

Quam-

Quamdiu itaque anima, a DEO non annihilatur; tamdiu etiam in existendo perdurat atque corpori manet superstes. Jam vero attributa divina non permittunt, animam in nihilum redigi; ut illud ex consideratione, immutabilis Divinæ voluntatis ac sapientiæ, quibus hoc dogma e diametro adversatur, cuivis pronum est colligere. Manifestationem etenim gloriæ suæ, eum tunc amplius non velle, aut hunc finem sine creaturis rationalibus, eum obtinere posse statuendum erit; quibus positionibus, absurdus poni potest nihil. Nec præterea hoc ipsum, cum summa sanctissimi creatoris, justitia & bonitate, conciliari potest; cum quotidiana experientia abunde evincat, malis bene, bonis vero male, in vita hac temporali cedere. Patet itaque hinc, justitiam & bonitatem Divinam efflagitare, ut animæ natura sua incorruptibiles, non annihilentur; sed vel ad pœnas vel ad præmia, pro ratione vitæ in tempore transactæ reserventur. Hinc itaque sponte quasi sequitur, DEUM animas humanas non in nihilum redigere, sed potius existentiam illorum, post corporis interitum conservare, cum sine hac, eorum entia finita, in existendo perdurare nequeant. Perdurat itaque anima corpore soluta, ex propria sua natura, in existendo.

§. VII.

Continuatione existentia animæ, in æviternum perduratura, in tutum collocata; nondum sequi-

sequitur immortalitas, utpote quæ magis adhuc præsupponit. Erit itaque nobis, pro ratione ordinis instituti, insuper ostendendum, animam post discessum e corpore, perceptionibus rerum, iisque claris, distinctis & secundum regulas logico-morales, se invicem excipientibus instructam esse, earumque quemadmodum & appetituum & averfationum, quas penes se, necesse est sentiet, consciam esse. Quod si evictum dare queamus, plurimum præsentis argumento, exinde roboris, accessurum confidimus. Sine *sensatione sui*, animam nec rerum a se diversarum consciam esse, nec appetitus & averfationes habere posse, in propatulo est. Nam dum eorum, quæ tanquam extra nos repræsentantur, conscii sumus, *cogitamus*; sed omnis cogitatio, ut jam in §. 5. inuimus, includit *perceptionem & apperceptionem*, quæ est actus mentis, quo suæ perceptionis, ipse sibi conscia est. Hinc sine *apperceptione*, adeoque *conscientia sui*, in qua hæc fundatur, perceptionibus aliarum rerum non datur locus. Idem etiam de facultate appetendi & averfandi patebit; nemini enim ignotum esse existimamus, nos actu ipso nihil appetere, nisi quod ut bonum nobis cognoscimus, nec quidquam averfari, nisi quod ut malum nobis repræsentamus: hinc cum ex proxime allatis patefcet, animam absque *sensatione sui*, nullius rei à se diversæ consciam esse; liquet sine illa, nec appetitui nec averfationi locum dari. Sed in §. 4. ex propria cujusvis experientia demonstravimus
 sensatio-

sensationem sui, animæ constanter & inseparabiliter competere; est itaque in essentia animæ fundata. Hinc sponte quasi fluit facultatem attendendi, comparandi & reflectendi, sine quibus nec sensatio sui, nec aliarum rerum consistere potest, uti ex §. 5. patet, non minus animæ vi essentiæ competere. Præter sensationem sui, quivis ad ea, quæ in se ipso contingunt attentus, deprehendet animæ impressam esse vim expetendi perfectionem & vitandi contraria, eandemque competere eidem semper & inseparabiliter. Nam si modo quo diximus eidem non competeret, eo momento, quo cessaret, nihil appetere vel averfari posset, adeoque nullius vel mali vel boni conscia esset; quod proxime demonstratis repugnat. Hinc itaque tendentia ad status sui perfectionem, in ipsa animæ essentia fundamentum agnoscit. Si itaque jam uti demonstratum dedimus, sensatio sui, una cum facultate attendendi, reflectendi & comparandi, ut & tendentia ad perfectionem sui, in essentia animæ fundantur; patet laudatas facultates, animæ etiam post mortem competere. Sed hæc nondum sufficiunt, ostendendum namque insuper erit, facultates quæ conscientiam sui constituunt, in perpetua activitate conservari. Ex dictis facili fluit consequentia, animam quamdiu existit, suam retinere essentiam invariata, adeoque semper perdurare in sensatione sui, sibi essentiali. In illa autem perdurare nequit, nisi simul utatur facultate attendendi, comparandi & reflectendi; ani-

ma itaque post obitum, continuo harum gaudet usu. Sed genuino harum usu, non potest non pertingere ad claras & distinctas ideas; evolvit igitur anima corpore separata ejusmodi ideas, non vero involvit easdem. Idque eo magis, quod ad formandas hujusmodi perceptiones, multo aptior, post solutionem a corpore evadat, quam eidem unita; nam tum ope imaginationis & sensuum, mirum quantum in claritate idearum perturbatur. Impium præterea foret, aliud de ea judicare, & in bonitatem atque justitiam Divinam manifeste injurium, cum anima ejusmodi perceptionibus destituta, nec pœnarum nec præmiorum tangeretur sensu. Immota igitur manet veritas, animam in eum nunquam pervenire posse statum, quo claris & distinctis careat ideis; & hinc æviterno non sopitur somno, ut *Mejero* placet, sed in omne ævum in statu idearum distinctarum perseverat. Cogitandi autem hi actus, per quos ad ideas distinctas datur progressus, quosque anima per demonstrata continuo exercet; non possunt non fieri, secundum regulas logico morales, quæ fundamentum in ipsa ejus essentia agnoscunt; adeoque necesse est, ut cogitatio una alteram, ordine his regulis conformi insequatur. Ex allatis parimodo liquet, appetitus & aversiones, ex ipsa essentia animæ quæ immutabilis est, dependere, & per consequens etiam eidem post discessum a corpore competere, animamque omnium illarum consciam esse, eo est evidentius, quo certius ex dictis constet, animam appetere.

appetere & averfari haud poffe, nifi fe ab aliis rebus, & res alias a fe difcernat.

§. VIII.

EX iis, quæ jam jam funt demonftrata, non adeo longo ratiociniorum firmate concludi potefl, repræfentationes & appetitus animæ a corpore feperatæ, cohærere cum iis, quos perdurante adhuc utriusque partis unione habuit, feu animam poft difceffum e corpore, pollere facultate ideas ante a fe habitas reproducendi & reproductas recognofcendi. Si etenim certum efl, quod certiffimum eflè nuper evicimus, animam fcilicet poft horam corporis decretoriam, in ftatu idearum diftinctarum & appetituum ficut & averfationum rationalium permanere; fponte fequitur, illam & retinere facultatum intelligendi & volendi non turbatum exercitium, utpote fine quibus, ad diftinctas ideas non datur aditus. Exferit autem fe facultas intelligendi, per tres fic dictas operationes mentis: erit itaque in eo etiam ftatu apta, ad illas exercendas. Ratiocinatio autem, quæ tertiam ex laudatis operationibus conftituit; fine memoria & quidem judiciofa peragi non potefl vid. *Waller. Pfyeb. Rat. §. 66.* Si ergo adfcribenda erit animæ, facultas formandi ratiocinia, quam ipfi omnino adfcribendam eflè, extra omnem dubitationis aleam ponunt ante allata; tribuenda etiam erit ipfi memoria eaque judiciofa. Ut adeo anima ideas, quas diffoluto nondum vinculo, ipfam inter &

corpus, habuit; post idem dissolutum, reproducere, reproductasque recognoscere queat. Sed reproducta & recognita, distincta aliqua boni vel mali idea ante habita; recurret quoque necesse est, appetitus vel averfatio rationalis, hac boni vel mali idea, ceu genuino suo motivo determinata. Hunc vero appetitus & averfationis actum exacte respondere iisdem actibus, quæ in tempore, earundem rerum repræsentationem insequerentur; iterum vi memoriæ judiciosæ sibi competentis, cum deprehendere non possit non anima humana: evidens est eandem in æviternum, quæ in tempore fuit, ideas inter distinctas & adpetitus vel averfationes rationales, in anima hominum obtinere relationem, illamque & idearum a se cum corpore unita habitatum, quemadmodum & adpetituum vel averfationum, quibus se vel delectare annisus vel adfligi passus est; memoriam conservare. Quæ ex re, cum ad identitatem sui ipsius, tuto concludere queat; nullum remanet dubium, quin anima corpore soluta agnoscat se esse eandem, quæ olim fuit corpori juncta, seu animam memoriam sui retinere.

§. IX.

EVicinus ergo jam, animam cum corpore non concidere; sed potius natura sua in æviternum perdurare. Vicinus etiam, statum idearum confusarum, eo minus metuendum esse; quo certius anima corpore soluta, gaudeat non turbato, attentio-

tentionis, comparationis & reflexionis usu; quo ipso non potest non distinctas semper evolvere ideas non vero involvere easdem. Ex his tandem deducimus, eandem memoriam sui, in omne ævum conservaturam fore. Verum enimvero ens illud, cui singula hæc competunt prædicata, est per ea, quæ in §. 3. dicta sunt, immortale: erit itaque anima humana immortalis. Et hæc jam sunt, paucissima illa, quibus immortalitatem animæ humanæ, ex ipsa ejus natura & indole, demonstrare annisi sumus; quæ ulterius persequi, angusta rerum supellex prohibet. Festinanti itaque cursu ad finem properantes, heic jam subsistimus; eo imprimis ex capite contenti, quod cum ad specialiora descendere, nobis prohibitum fuerit, demonstrationes tamen generaliores, in medium proferre licuerit, ex quibus sine longa ratiociniorum serie, nova elici possunt argumenta, ad eos confutandos, qui fundamenta omnis religionis subruturi, animas humanas mortales statuunt. Hinc tamen priusquam digredimur, non possumus non satis mirari, Collectores actorum Lipsiensium, pro Anno MDCCLV. & MDCCLVII, aliena a nostris hoc in puncto docere; ut e censura commentationis Caroli Casimiri L. B. de Creuz de natura animorum Lipsiæ calendis Decembr. & Novembr. promulgata, cuivis est videre. Ingenue quidem fatemur, alienissimos nos ab ea esse sententia, ac si dicti Collectores, easdem cum irreligionariis inflarent tibias: ne tamen his aliquid apud eos præfidii

fidii relinquatur, non possumus non præterire,
 quin aliquid circa hæc ipsa moneamus. Ut ita-
 que paucis nos hinc expediemus; sequentia corol-
 lidis loco in medium proferre lubet. In §. 5.
 Dissertationis nostræ, ostendimus intelligendi vim
 materiæ incommunicabilem esse; Recensores e
 contrario actorum Lipsiensium, existimant *DEUM*
pro ea, quæ gaudet facultatis magnitudine, vim istam
eidem addere posse. Rationes adferuntur, *si bestia*
sine animis cogitant; cur non idem, de Homine adfir-
mandum erit. Sed quæ quæso consequentia; be-
 stia cogitant & animæ eorum materiales forte
 sunt; humana ideo etiam erit. Si vel maxime
 concederemus, quod tamen minime concedendum
 est, animas scilicet brutorum esse materiales; ni-
 hil tamen inde sequeretur aliud, quam quod ad-
 versariis demonstrare incumberet eas cogitare.
 Haud diffitemur, bruta sensibus gaudere externis,
 imaginatione & memoria animali; inde tamen
 nulla ratione sequitur, eas cogitare, utpote quæ
 magis adhuc præsupponit. Pergunt objiciendo: *A-*
nimæ sine corpusculo, quocunque demum, esse neque-
unt; ab eodem itaque non differunt. Sed probent
 majorem, h. e. ostendant animam corpusculo ca-
 rere haud posse, nec fulcrum sententiæ in hypo-
 thesibus quærant, sed hæret aqua. Neque magis
 ac allata, veritati nostræ adsertionis officere vide-
 tur argumentum, quod ex falsitate hypotheseos
 causarum occasionalium petere solent, dicendo:
Continuatio impulsionum Divinarum, quæ occasiona-
lismus

lismus ponit, est improbabilis; non itaque omni desti-
tuitur fundamento, materiam cogitare posse. Sed
 quis quæso inde, Quod DEUS non statuatur so-
 lus, causa efficiens immediata, omnium actio-
 num & effectuum naturalium, colligat ad nega-
 tionem omnis alius, quam causæ materialis; nisi
 simul insulse satis, omnes operationes Angelorum
 vel neget, vel eos materiales esse adfirmet. Nul-
 lum itaque ex rejecta hypothesi causarum occasio-
 nalium, pro materia cogitante, peti potest argu-
 mentum. His itaque pondus addituri, dicunt: *In-*
fluxum Physicum efficere ut anima & corpus, eo-
dem ex genere esse videantur. Precarium certe hoc
 est, quis enim unquam statuit, illud quod in al-
 terum agit, vel cum eo unita est, ejusdem cum
 altero illo esse indolis: nisi stultissime adserere
 velit, DEO ideo, quod immediate in res, eas
 conservando agat, corpoream competere molem,
 & homines fideles, vi unionis mysticæ ejusdem
 cum DEO esse naturæ. His omiſſis alio ex capi-
 te infurgunt, urgendo: *Animas sua natura in avi-*
ternam permanere haud posse, præsidium adferri
 quærentes in *Auctoritate Stoicorum,* statuentium a-
 nimas post mortem aliquamdiu quidem, non ta-
 men semper remanere. Sed ut pace Collectorum,
 quos citavimus dicam, hæc argumentandi ratio,
 æque absurda mihi videtur; ac si quis dogmata
 falsissima, eo nomine defendere vellet, quod anti-
 quioris ævi Philosophi, eidem errori addicti fue-
 rint. Testimonia quidem aliorum, haud contem-
 nend-

mnenda existimamus, si rei & sanæ rationi conformia docuerint; sin autem ex eo in devia prolapsi sint, demonstrationes recentiorum, legitime inter se connexæ, quin anteponendæ sint, nulli dubitamus. Nihil itaque ad nostram sententiam evertendam, crassa & pingvia Stoicorum valent effata. Aliud itaque nectunt argumentum dicendo: *Omne quodcunque natum est interit; adeoque etiam Anima.* Sed omni in re fundamento, hanc carere existimaverim argumentationem: quis enim, dixit, animam eodem ac corpus oriri modo; quis omne quod existere incipit; ejusdem corporeæ scilicet esse naturæ, quæ tamen ut immota, a collectoribus actorum Lipsiensium præsupponuntur. Demonstranda certe hæc sunt, priusquam pro veris & indubitatis adsumi possunt. Hoc autem eo minus fieri potest, quo certius hæc ipsa, essentiæ ac naturæ animæ, quæ simplex est repugnent. Sed his nondum subsistunt Lipsienses, verum ulterius adhuc progrediuntur, urgendo: *Animarum annihilationem, attributis Divinis non repugnare; nam si id fieret, omnis actionum variatio in DEO pugnam moveret; adeoque videndum esset, ne DEUS parum, certe hominibus minus valere videatur. Isti quidem ut lubet, modo initium alicujus rei moliente faciunt, modo finem. Sed DEUS posito hoc mutationum adeo impatiens esset, ut nihil incipere posset aut finire, sed eandem cogitationum, consiliorum & actionum tenorem, sine omni varietatis delectatione perpetuo & omni eternitatis tempore, tanquam catalepticus*

lepticus servare deberet. Sed nec hoc ipsum, majori ac reliqua, eminere nobis videtur dignitate. Hominum quidem cogitata, consilia & actiones mutantur & mutari oportent; quippe quibus non concessum sit, propter finiti intellectus limitationem, in omnibus casibus, *ex priori* colligere, quid optimum, finique obtinendo maxime accommodatum sit: necesse itaque est, *ex posteriori*, propria nempe experientia, exemplis & eventibus discere, quæ antea nescivere. Hinc itaque necessitas mutationum, in consiliis & actionibus eorum conspicua, derivanda erit. Ast ex negatione mutationum, in decretis Divinis fundatis in ipsius omniscientia, concludere ad limitationem omnipotentia Divinæ; eo est absurdus, quo certius ejusmodi mutationes, sint certissima indicia, limitationis & finitudinis entium, quæ immutabili DEO nunquam adscribenda erit. Desinant itaque eruditissimi viri hujusmodi rebus ludere; desinant inquam sibi persuadere, ex adferta continuatione animæ in æviternum perduratura, sequi: *illas non amplius rebus fortuitis seu contingentibus annumerandas esse.* Vana certe hæc est persuasio: *fortuita* enim seu *contingentia* nobis dicuntur, quæ rationem existentia aliunde habent, *necessarium* vero, quod vi propria existit. Hinc animæ licet in æviternum perduerent, rationem tamen existentia suæ ejusque continuationis, semper in DEO ejusque generali ad existentia conservationem concursu agnoscunt. Manent itaque animæ, vi definitionis, res contin-
D gentes;

gentes; sive in æviternum perdurent, sive minus. Sed sufficiant hæc jam de Collectoribus actorum Lipsiensium & eorum commentationis Creuzianæ, examine notasse. Claudimus itaque, hæcce meletemata qualiacunque voto: FAXIT DEUS T. O. M. ut certissima illa immortalitatis animæ cognitio, qua in tempore nos instructos gloriamur, in altera, O utinam felici vita! ulterius confirmetur & augeatur, quo sic lætabundi, æternas prædicemus

SOLI DEO HONORES.

